

Recenze

Dejmal Miroslav – Jan Libor – Procházka Rudolf ed.: *Na hradech a tvrzích. Miroslavu Plačkovi k 75. narozeninám jeho přátelé a žáci*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2019, 387 stran. ISBN 978–80–7422–682–3.

Zlata Gersdorfová

Doc. Ing. PhDr. Miroslav Plaček je jednou z průkopnických osobností české kastellologie. Ačkoli je jeho jméno spojováno především s kastellologií moravskou, jeho záběr je daleko širší a geograficky se rozprostírá až do suchozemci vzdálenému a vábivému středomoří. V září roku 2018 oslavil své 75. narozeniny a k této příležitosti sestavili jeho přátelé a žáci sborník, který mu věnovali k tomuto jubileu.

První příspěvek úvodní části je věnován dosavadnímu tvůrčímu životu jubilanta, slovo si vzala redakce. Následuje Odborná zdravotní zpráva od Zdeňka Dragouna, oslavná báseň k tématu konference archeologie středověku, která je neodmyslitelně spjata s množstvím vynikajícího burčáku, kterým Miroslav Plaček doslova proslul a který k pořádání každého ročníku konference neodmyslitelně patří. Následuje Tabula gratulatoria, která zahrnuje téměř na osm desítek jmen gratulantů, a to nejen ze zemí českých a moravských.

Obsah vlastního sborníku je velmi rozmanitý, stejně tak jako jubilantovy zájmy. Pro lepší přehlednost jsou příspěvky rozděleny do čtyř tematických celků: Sídla, šlechta, vojenství, dále Hrady, hrádky, tvrze, následuje Středověká každodennost a posledním oddílem je Od středověku k ranému novověku.

V prvním oddíle najdeme celkem deset příspěvků, které se zabývají problematikou šlechtických rodů, jejich geneologiemi a možnými vztahy a souvislostmi (např. Ronovci, páni a hrabata z Hückeswagenu a z Příbora, Tvrdišovci aj.), ale také vojenskými akcemi a událostmi, především z doby 15. století (např. k zániku hradů Adršpach, Belver, Skály a Vízmburk roku 1447, pád hradu Cornštejna či přepadení rajhradského kláštera v roce 1449). Z řady příspěvků poněkud vybočuje sonda o hospodářských možnostech moravské nižší šlechty v předhusitském období a příspěvek o klášterních pohřebištích utrakvistické šlechty na sklonku středověku.

Nejobsáhlejší oddíl knihy (celkem 14 příspěvků) je věnován – jak jinak – než hradům, hrádkům a tvrzím. Většina příspěvků je pojata monotématicky, tj. věnuje se problematice jednoho objektu (např. studie o počátcích hradu Lipnice, o hradu Střílky, příspěvek o Paradisu, radíkovických tvrzích, středověké fortifikace na Klepačově, obranné struktuře hradu Ulmerfeld v Rakousku, vztahu kaple a královského paláce na Bezdězu), nálezům (metalické nálezy z hrádku ve Skorošicích na Javornicku) či širším souvislostem (problematika městských hradů ve středověkých Uhrách,

k původu dispozice hradu Konopiště). Ze střeoevropského prostoru vybočuje příspěvek o hradu Kastelli Kefalou na Kósu.

V oddíle o středověké každodennosti nalezneme pouze tři příspěvky: o svědectví archeologie o zaniklé vsi Purgmanice u Perné, nálezech kachlů z jižního křídla zámku ve Velkém Meziříčí a zprávu o středověké hradní vápenické peci ve Vyškově, objevené při záchranném archeologickém výzkumu.

Poslední oddíl, Od středověku k ranému novověku, obsahuje pouze dva příspěvky, přičemž oba se věnují raně novověkým fortifikacím. První řeší vztah bastionu, zámku a zahrady a druhý se zabývá stuttgartskou sbírkou plánů zahrnující několik desítek plánů jihomoravských panských sídel. Tento příspěvek si klade otázku o militárním kontextu a využití těchto plánů a fortifikací.

Následuje anglické resumé, výčet bibliografie oslavence od roku 1970 do roku 2018 a seznam zkratk.

Jen z výše naznačeného obsahu vyplývá, že se jedná o příspěvky tematicky velmi rozmanité. Celkem do sborníku přispělo 40 autorů, celkem v 29 příspěvcích. Jedná se o příspěvky, které mají spojitost s jubilantovými zájmy nebo jsou inspirovány jeho prací. Nejedná se „jen“ o příspěvky čistě kastellologické, ale nalezneme zde i témata z oboru historie, archeologie, či architektury. Přejme gratulantovi hodně sil do dalších vědeckých a badatelských výzev a zároveň děkujeme za velké dílo, jímž nás Miroslav Plaček obohatil, a doufáme, že v něm bude pokračovat i nadále!

K početnému defilé gratulantů se přidává i redakce CB, z níž mnozí členové otiskli ve sborníku své příspěvky, a ještě jednou tak přejeme našemu milému kolegovi vše nejlepší!